

Raportul calitate-preț al serviciilor comunitare de sănătate mintală

Informare politică

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Disclaimer: Acest document a fost tradus automat

Fond

În ultimele două decenii s-a înregistrat o conștientizare tot mai mare a necesității urgente de a transforma atitudinile, acțiunile și abordările privind sănătatea mintală și îngrijirea sănătății mintale. O cale de transformare recomandată la nivel internațional¹ constă în construirea unor rețele comunitare de servicii interconectate care să se îndepărteze de îngrijirea privată de libertate în spitalele de psihiatrie și să acopere un spectru larg de nevoi de îngrijire și sprijin, în cadrul și în afara sectorului sănătății.

Mental Health Europe - de asemenea, în calitate de membru al [Grupului european de experți](#) dedicat - a pledat de mult timp pentru mutarea *locului de* îngrijire a sănătății mintale de la instituții la serviciile din comunitate. Această obligație este consfințită în [Convenția Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap](#), care articulează angajamentele guvernelor de a sprijini persoanele cu handicap să trăiască în mod independent acolo unde și cu cine doresc și să participe în comunitățile lor în măsura în care doresc să facă acest lucru. În comparație cu îngrijirea instituțională, se recunoaște în general că îngrijirea sănătății mintale la nivel comunitar sporește accesibilitatea, îmbunătățește rezultatele, reduce stigmatizarea și minimizează riscurile de încălcare a drepturilor omului. .²

Dacă drepturile omului sunt principalul motiv pentru a consolida sistemele de sănătate mintală și pentru a oferi îngrijire și sprijin la nivel comunitar, considerentele economice joacă, de asemenea, un rol important. Se recunoaște din ce în ce mai mult faptul că o sănătate mintală precară are costuri ridicate și că investiția în politici și intervenții eficiente în domeniul sănătății mintale va aduce beneficii pentru individ și va avea implicații economice pentru societate.

Cu toate acestea, este posibil ca investițiile în sănătatea mintală să nu reprezinte o prioritate în multe țări. Într-o lume în care resursele sunt limitate, factorii de decizie politică și responsabilii de buget din diferite sectoare ale economiei trebuie să decidă ce probleme să prioritizeze și cum să aloce cel mai bine resursele între diferite priorități concurente pentru a îmbunătăți rezultatele sociale. Pentru a face acest lucru, este esențial ca factorii de decizie să se poată baza pe cercetări bazate pe dovezi, care să arate ce este eficient, ce este rentabil și ce este fezabil, în cadrul diferitelor constrângeri bugetare. Aceste dovezi vor garanta că resursele sunt alocate - și serviciile furnizate - în mod adecvat și eficient.

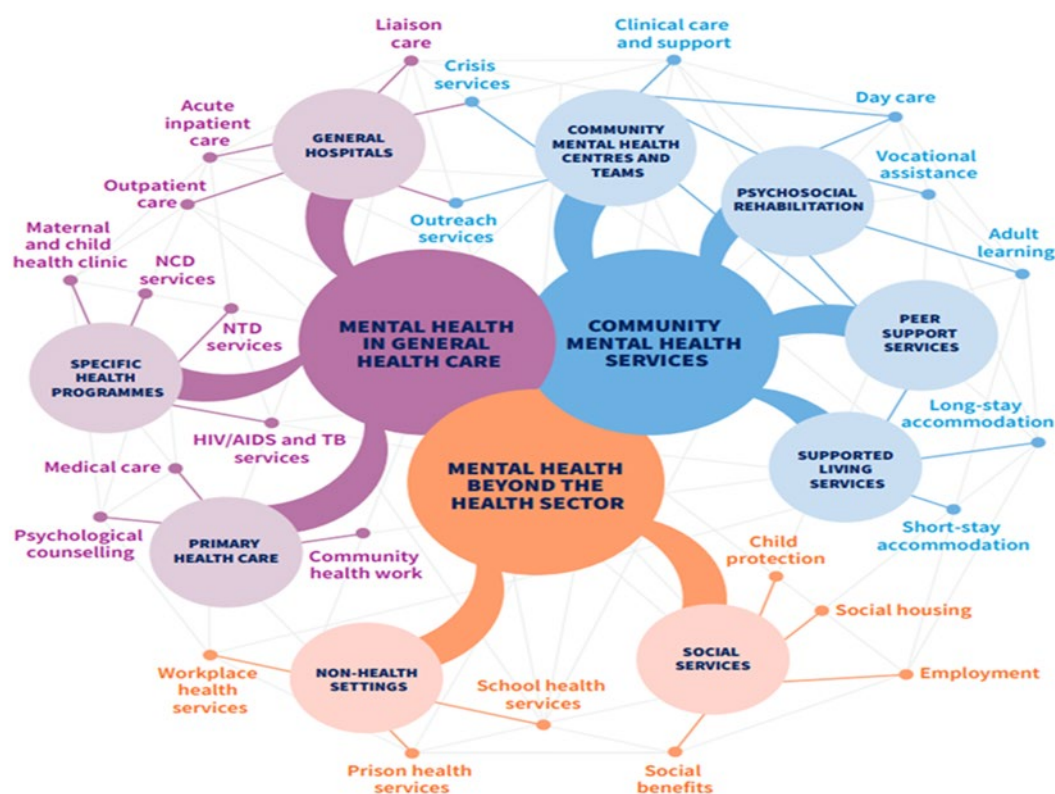
Focus: Ce înțelegem prin servicii comunitare de sănătate mintală?

Organizația Mondială a Sănătății (OMS) folosește termenul "asistență medicală comunitară pentru sănătate mintală" pentru orice asistență medicală pentru sănătate mintală oferită în afara unui spital de psihiatrie. Asistența medicală comunitară pentru sănătate mintală cuprinde o rețea de servicii interconectate care include: servicii de sănătate mintală integrate în asistența medicală generală; servicii de sănătate mintală la nivel comunitar; și servicii care oferă asistență medicală pentru sănătate mintală în medii care nu țin de sănătate și care sprijină accesul la servicii sociale cheie.

¹ OMS, [Raportul mondial privind sănătatea mintală: Transformarea sănătății mintale pentru toți](#)

² Raportul Organizației Mondiale a Sănătății privind sănătatea mondială 2001

Model network of community-based mental health services

Sursa: OMS, [Raportul mondial privind sănătatea mintală: Transformarea sănătății mintale pentru toți](#)

Cercetare

Având în vedere acest context, Mental Health Europe a comandat un studiu pentru a evalua rentabilitatea investițiilor în serviciile comunitare de sănătate mintală. Studiul se adresează în principal factorilor de decizie politică, ministerelor și personalului care supraveghează fondurile UE și naționale. În plus, acesta poate fi relevant pentru orice persoană interesată de economia sistemelor de îngrijire a sănătății mintale.

Cercetătorii au efectuat o analiză a domeniului de aplicare a studiilor privind argumentele economice pentru intervențiile comunitare în domeniul sănătății mintale publicate în ultimul deceniu, fără limitări geografice (de exemplu, Europa și nu numai). Rezumatul revizuirii și raportul tehnic pot fi accesate [online](#).

În conformitate cu definiția OMS a serviciilor comunitare de sănătate mintală, această analiză a luat în considerare mai multe forme de servicii de sănătate mintală furnizate de comunitate: echipe comunitare de sănătate mintală, reabilitare psihosocială, management de caz și căi de îngrijire integrate, sprijin între egali, precum și intervenții furnizate în afara sistemului de sănătate, fundamentale pentru funcționarea socială și recuperare (de exemplu, sprijin pentru ocuparea forței de muncă și locuințe).

Analiza a fost completată de câteva studii de caz ilustrative privind argumentele legate de raportul calitate-preț pentru anumite intervenții comunitare în domeniul sănătății mintale.

Este pentru prima dată când se realizează o astfel de cercetare cuprinzătoare.

Focus: ce este valoarea pentru bani și cum se evaluează?

În termeni generali, raportul calitate-preț se referă la buna utilizare a fondurilor publice și la demonstrarea raportului dintre costurile și beneficiile unei intervenții. Dacă beneficiile depășesc costurile, atunci intervenția a fost o bună utilizare a resurselor publice. Evaluarea beneficiilor trebuie să fie holistică, luând în considerare atât beneficiile sociale, cât și cele economice (adică impactul mai larg al intervenției asupra societății).

Principala întrebare care trebuie abordată atunci când se evaluează valoarea pentru bani este: care este valoarea socială a rezultatelor și a impactului pe care le atribuim intervenției și cum se compară acestea cu costurile?

Este important de subliniat faptul că, în cazul intervențiilor în domeniul sănătății mintale, dacă costurile sunt suportate în principal de sectorul sănătății, impactul poate fi găsit adesea dincolo de sănătate (de exemplu, sub forma unei nevoi reduse de beneficii sociale și a unei participări mai mari la muncă).

Este interesant faptul că evaluarea a ceea ce reprezintă valoarea pentru bani este o judecată de valoare, strict legată de contextul național. Suma pe care factorii de decizie politică sunt dispuși să o plătească pentru rezultate mai bune (cum ar fi "o zi fără depresie" sau "un an de calitate perfectă a vieții") variază de la o țară la alta. Prin urmare, ceea ce constituie un raport calitate-preț într-o țară poate să nu fie considerat rentabil în alt context.

Constatări și implicațiile lor politice

Analiza demonstrează că există dovezi considerabile privind avantajele investițiilor într-o gamă largă de intervenții. 60% din studiile analizate indică valoarea pentru bani a diferitelor intervenții comunitare în domeniul sănătății mintale: echipe comunitare specializate în sănătate mintală, inclusiv echipe de intervenție timpurie și de criză, precum și numeroase terapii psihologice, gestionarea activă a cazurilor, locuințe și locuri de muncă asistate.

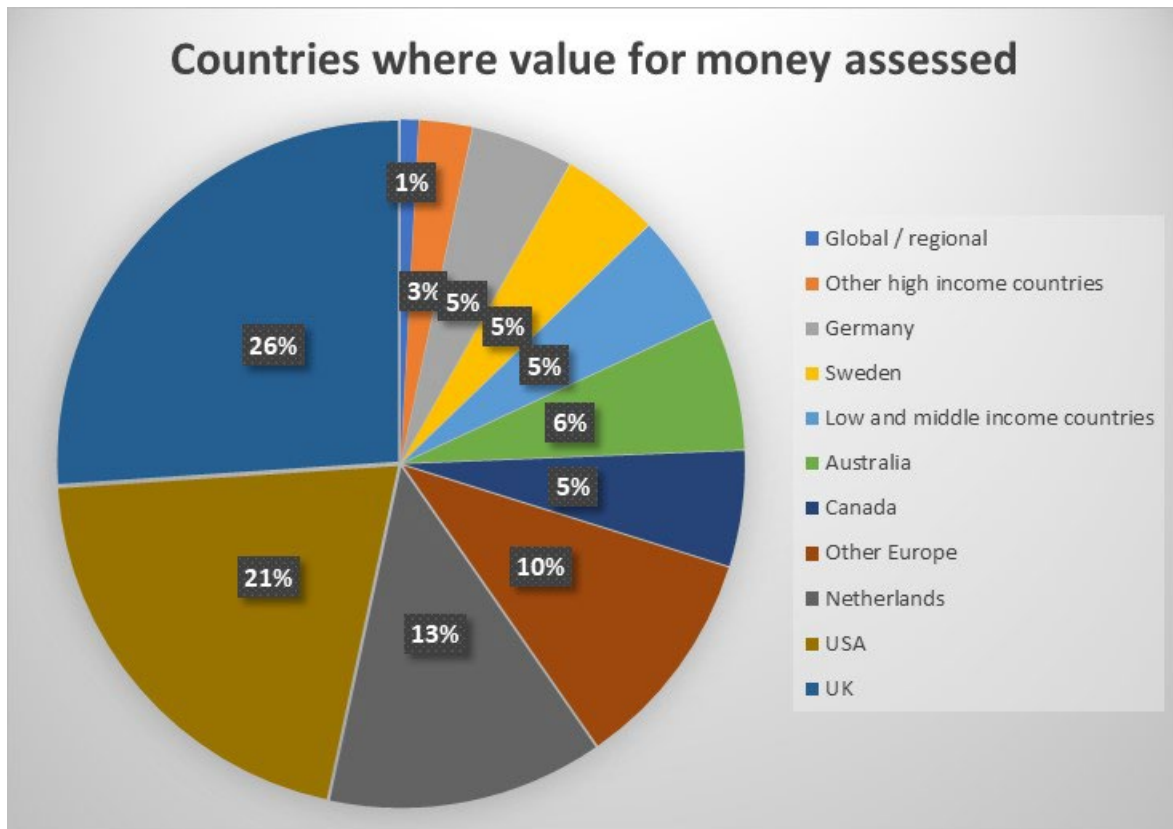
Doar 10% dintre studii sugerează că diferitele intervenții comunitare în domeniul sănătății mintale nu reprezintă un raport calitate-preț.

Din punct de vedere politic, este foarte interesant de observat că doar 5% dintre aceștia au analizat sistemele comunitare de sănătate mintală la nivel de sistem ca o alternativă la instituționalizare. La prima vedere, această constatare ar putea fi interpretată ca o dovadă că nu există suficiente dovezi economice în favoarea trecerii de la îngrijirea instituțională la cea comunitară. Acest lucru nu este corect. Astfel de dovezi există, dar acestea datează de mai bine de un deceniu³. Motivul pentru care studiile recente nu se concentrează pe evaluarea raportului calitate-preț al serviciilor comunitare de sănătate mintală, spre deosebire de îngrijirea instituțională, constă în faptul că argumentele în

³ Knapp M, Beecham J, McDaid D, Matosevic T, Smith M. Consecințele economice ale dezinstituționalizării serviciilor de sănătate mintală: lecții dintr-o analiză sistematică a experienței europene. Health Soc Care Community. 2011 Mar;19(2):113-25.

favoarea serviciilor de sănătate mintală centrate pe comunitate sunt acum bine stabilite (cel puțin în țările în care au fost realizate aceste studii recente. A se vedea figura 1).

Figura 1: Țările în care a fost evaluat raportul calitate-preț al sănătății mintale comunitare

Având în vedere acceptarea pe scară largă a unor sisteme orientate spre îngrijirea comunitară (în aceste țări), întrebările cu care s-au confruntat factorii de decizie politică și planificatorii de servicii în ultimul deceniu - și la care cercetătorii au încercat să răspundă - nu mai este dacă este mai rentabil să se ofere îngrijire în instituții sau la nivel comunitar, ci mai degrabă cum să se găsească un echilibru optim între diferitele tipuri de servicii de sănătate mintală la nivel comunitar, pe baza raportului cost-eficiență. Acest lucru explică de ce majoritatea intervențiilor evaluate în aceste studii economice nu sunt comparate direct cu îngrijirea centrată pe spital, ci mai degrabă cu o serie de intervenții alternative de îngrijire a sănătății mintale la nivel comunitar.

Merită să precizăm că, deși analiza nu a avut nicio limitare geografică, cea mai mare parte a analizei economice (60%) a fost concentrată în doar trei țări: Regatul Unit, SUA și Țările de Jos. Prin urmare, trebuie să se dea dovadă de prudență în ceea ce privește interpretarea și transferabilitatea. Contextul este foarte important: structura sistemului de sănătate poate fi foarte diferită, iar intervențiile care funcționează bine într-un cadru nu funcționează neapărat la fel de bine în alt cadru.

În Europa Centrală și de Est au fost găsite foarte puține studii economice. Acestea sunt țările care tind să se bazeze mult mai mult pe asistența medicală spitalicească în domeniul sănătății mintale și pe

servicii comunitare de sănătate mintală subdezvoltate. Implicația politică a acestei constatări este că, în aceste țări, sunt încă necesare dovezi economice în sprijinul dezinstituționalizării.

Revizuirea a evidențiat lipsa de dovezi cu privire la raportul calitate-preț al intervențiilor conduse de colegi, la luarea deciziilor în comun între persoanele cu experiență de viață și serviciile de sănătate mintală, precum și la întregul domeniu al colaborării dintre justiția penală și serviciile de sănătate în vederea reducerii riscului de instituționalizare (fie în spital, fie în sistemul judiciar).

Doar 4% dintre studii s-au axat pe sănătatea mintală a persoanelor în vârstă și doar 12% dintre studiile identificate au analizat raportul cost-eficacitate al intervențiilor pentru copii și adolescenți. Acesta este un domeniu în care baza de date trebuie consolidată, în special având în vedere proporția ridicată de probleme de sănătate mintală care debutează în copilărie și adolescență.

Rezultatele studiului - în contextul mai larg al politicilor - ne permit să formulăm câteva recomandări politice, adresate Uniunii Europene și statelor europene.

Ațiuni necesare din partea UE:

1) Finanțarea mai multor cercetări pentru a consolida baza de dovezi pentru a investi în servicii de sănătate mintală la nivel comunitar

Lacunele de cercetare evidențiate mai sus necesită eforturi de consolidare a cercetării privind rentabilitatea unor intervenții specifice sau a unor intervenții care se adresează unui anumit grup de persoane. De asemenea, este esențial să se extindă răspândirea geografică și să se adune dovezi locale privind rentabilitatea serviciilor de sănătate mintală la nivel comunitar.

De asemenea, ar fi util să se pună accentul pe inițiativele preventive. În timp ce această analiză a urmărit să evalueze argumentele economice în favoarea investițiilor în serviciile comunitare de sănătate mintală, valoarea pentru bani a abordărilor preventive nu a făcut parte din studiu. Ar fi important să se furnizeze factorilor de decizie politică dovezi actualizate în acest sens.

2) să se asigure că finanțarea formelor instituționale de îngrijire este oprită și să sprijine statele membre în eforturile lor de dezinstituționalizare

Argumentele pentru trecerea de la îngrijirea instituțională la cea comunitară a sănătății mintale sunt bine stabilite.

UE poate juca un rol esențial, asigurându-se că niciun fond UE sau național nu este utilizat pentru a finanța îngrijirea instituțională și oferind îndrumări statelor membre cu privire la modul de implementare a dezinstituționalizării și a tranziției către îngrijirea comunitară a sănătății mintale.

Mental Health Europe este bucuroasă să constate că una dintre inițiativele emblematice ale [Strategiei UE pentru drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2030](#) este "orientări care recomandă statelor membre îmbunătățiri privind viața independentă și incluziunea în comunitate".

Cum se recunoaște o instituție?

Pentru a opri finanțarea oricărei forme instituționale de îngrijire, autoritatea care alocă fondurile trebuie să fie capabilă să înțeleagă și să recunoască ce este o instituție. O instituție este un cadru de îngrijire care prezintă oricare dintre următoarele caracteristici:

- Locuitorii sunt izolați de comunitatea mai largă și/sau obligați să trăiască împreună.

- Rezidenții nu au suficient control asupra vieții lor și asupra deciziilor care îi afectează.
- Cerințele organizației în sine au tendința de a avea prioritate față de nevoile individuale ale rezidenților.

Sursa: Grupul european de experți privind tranziția de la îngrijirea instituțională la cea comunitară, [Ghidul UE privind viața independentă și incluziunea în comunitate](#).

Acțiuni necesare din partea statelor europene

1) Consolidarea îngrijirii sănătății mintale prin crearea unei rețele integrate de servicii la nivel comunitar

Nevoia de a renunța la instituții și de a oferi îngrijire la nivelul comunității este o obligație în materie de drepturi ale omului și toate statele care au ratificat CNUDPH sunt obligate să pună în aplicare măsuri de dezinstituționalizare. Mental Health Europe a comandat această cercetare pentru a folosi, de asemenea, argumente economice în sprijinul eforturilor noastre de promovare a dezinstituționalizării. Argumentele economice în favoarea unei game largi de intervenții comunitare în domeniul sănătății mintale sunt solide. Cu toate acestea, datele dintr-un număr mai mare de țări ar ajuta la o mai bună generalizare a dovezilor.

Analizele economice arată că beneficiile investiției în sănătatea mintală depășesc sfera sectoarelor de sănătate (la fel ca și costurile). De exemplu, dovezile substanțiale privind rentabilitatea programelor de sprijin pentru ocuparea forței de muncă arată că acestea aduc beneficii nu doar pentru sistemele de sănătate, ci contribuie la reducerea nevoii de a beneficia de prestații sociale printr-o mai mare participare la muncă.

Considerentele economice dovedesc că toate sectoarele implicate au de câștigat și susțin apelul nostru pentru o rețea comunitară de servicii interconectate. Este necesar să se instituie mecanisme de consolidare a colaborării, urmând o abordare de tip "sănătatea mintală în toate politicile" (de exemplu, buget comun/comandă comună).

2) Intensificarea angajamentului și a investițiilor în domeniul sănătății mintale

Sănătatea mintală a fost unul dintre cele mai neglijate domenii ale sănătății publice, primind o mică parte din atenția și resursele de care are nevoie și pe care le merită⁴. În ultimele două decenii, am asistat la o conștientizare sporită a valorii sănătății mintale, în termeni societali și economici. A sosit momentul să corespundă valorii mai mari atribuite sănătății mintale cu un angajament sporit. Acest lucru înseamnă intensificarea investițiilor în sănătatea mintală, nu doar prin asigurarea de fonduri și resurse umane adecvate în domeniul sănătății și în alte sectoare pentru a răspunde nevoilor de sănătate mintală, ci și prin conducere angajată, urmărind politici și practici bazate pe dovezi⁵.

Dovezile bazate pe cercetare cu privire la ceea ce este eficient, ceea ce este rentabil și ceea ce este fezabil pot ajuta liderii să aloce în mod eficient resursele pentru a ajunge la rezultatul social dorit: o societate în care sănătatea mintală a tuturor poate prospera pe tot parcursul vieții.

⁴ OMS, [Raportul mondial privind sănătatea mintală: Transformarea sănătății mintale pentru toți](#)

⁵ *Ibidem*

www.mhe-sme.org

**Cofinanțat de
Uniunea Europeană**

Punctele de vedere și opiniile exprimate aparțin exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar cele ale Uniunii Europene sau ale Programului CERV al Comisiei Europene. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea care acordă finanțarea nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.